

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

14.10.2004

B6-xx/2004

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

esitatud nõukogu deklaratsiooni alusel

vastavalt kodukorra artikli 103 lõikele 2

Esitaja: Jan Marinus Wiersma

välisasjade komisjoni nimel

Teema: Euroopa liidu sõjaline operatsioon "ALTHEA" Bosnia ja Hertsegoviinas

Euroopa Parlamendi resolutsioon, mis käsitleb Euroopa Liidu sõjalist operatsiooni "ALTHEA" Bosnia ja Hertsegoviinas

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu 12. juuli 2004. a ühismeedet 2004/570/ÜVJP, mis käsitleb Euroopa Liidu sõjalist operatsiooni Bosnia ja Hertsegoviinas¹;
 - võttes arvesse EÜ asutamislepingu artiklit 21;
 - võttes arvesse 10. aprilli 2002. a resolutsiooni, mis käsitleb Euroopa julgeoleku ja kaitsepoliitikat ja ELi-NATO suhteid²;
 - võttes arvesse resolutsioone, mis käsitlevad ühist välis- ja kaitsepoliitikat (peamisi aspekte ja valikuid), eriti 26. septembri 2002. a³ ja 23. oktoobri 2003. a⁴ resolutsioone;
 - võttes arvesse 13. märtsi 2003. a resolutsiooni, mis käsitleb Euroopa julgeoleku ja kaitsepoliitikast lähtuvat sõjalist operatsiooni endises Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis⁵;
 - võttes arvesse 10. aprilli 2003. a resolutsiooni, mis käsitleb Euroopa uut julgeoleku ja kaitsestruktuuri⁶;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 2;
- A. pidades silmas, et nõukogu 12. juuli 2004. a ühismeede ning Euroopa Ülemkogu otsus Euroopa julgeoleku ja kaitsepoliitika raames sõjalise missiooni koodnimega "Althea" saatmine Bosnia ja Hertsegoviinasse on Euroopa Liidu esimene laiaulatuslik, umbes 7000 sõjaväelast puudutav sõjaline missioon võrreldes varasemate väiksemate missioonidega "Concordia" (umbes 350 sõjaväelast) endises Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis ja "Artemis" (umbes 1400 sõjaväelast) Kongos;
- B. uskudes, et iga ELi operatsioon, mille käigus praeguse ELi politseimissiooni ülesannetest lähtuvalt Bosnia ja Hertsegoviinas võib rakendada jõu kasutamist, peab saama üldsuse toetuse ja vastama demokraatliku seaduslikkuse kõrgeimatele standarditele;

¹ ELT L252, 28.7.2004, lk 10.

² ELT C127, 29.05.03, lk 579.

³ ELT C379 E, 14.11.2003, lk 295.

⁴ P5_TA(2003)0460.

⁵ ELT C61, 10.03.04, lk 379.

⁶ ELT C64 E, 12.3.2004, lk 599.

- C. viidates Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu resolutsioonile nr 1551 (vastu võetud 9. juulil 2004), mis tuletab pooltele meelde, et nad on võtnud endale kohustuse teha igakülgset koostööd Endise Jugoslaavia Sõjakuritegude Rahvusvahelise Tribunaliga ja andma sellele üle kõik isikud, kelle vastu kohus on esitanud süüdistuse;
- D. pidades silmas, et Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu toetab seda missiooni¹, mis 2004. aasta lõppedes võtab üle suurema osa stabiliseerimisjõudude ülesannetest Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO) operatsioonides;
- E. pidades silmas, et operatsiooni üldkulud on hinnanguliselt 71,7 miljonit eurot, mis vastavalt ELi lepingu artikli 28 lõikele 3 on otseselt liikmesriikide kanda, ja mida haldab nõukogu 23. veebruari 2004. a otsusega 2004/197/ÜVJP loodud organ "ATHENA"²;
- F. pidades silmas, et julgeolekuolukord Bosnia ja Hertsegoviinas on pärast sõja lõppu 1995. aastal tunduvalt paranenud kuid riigis esineb siiski tähelepanu nõudvaid julgeolekuhte eriti neid, mis on seotud organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooniga, rahvusvahelise terrorismiga, tsiviilrahutustega ja rahvuste vaheliste pingetega;
- G. viidates, et praegune nõrk institutsionaalne raamistik - 1995. aasta Daytoni lepingu tulemus - ei võimalda Bosnia ja Hertsegoviinal nimetatud ohte tõhusalt ja edukalt vältida;
- H. pidades lisaks silmas, et sadadel tuhandetel põgenikel ei ole veel võimalik tagasi pöörduda, muuhulgas ka seetõttu, et suur osa territooriumist on kaetud maamiinidega - nii jalaväe- kui püünismiinidega - , mis muudab kogu ala äärmiselt ohtlikuks; lisades, et demineerimine on oluline eeldus majanduslikuks arenguks ja stabiilsuseks, pidades eeskätt silmas turismi ja põllumajandust;
- I. soovitades tungivalt sõlmida lisaks ametlikele kahepoolsetele koostöölepingutele ka rahuleping Bosnia ja tema naaberriikide vahel, millega korrigeeritakse Daytoni lepinguid ja luuakse vastastikune usaldus enne, kui algavad läbirääkimised ELi liikmelisuse üle; pidades silmas, et rahukokkulepped võib ette valmistada rahvusvaheline konverents, millest võtavad osa kõik regiooni riigid, ELi liikmesriigid, ÜRO ja Ameerika Ühendriigid;
- J. tunnistades, et NATO juhitud stabiliseerimisjõududel oli oluline roll rahu ja julgeoleku tagamisel Bosnia ja Hertsegoviinas aidates kaasa püsiva stabiilsuse säilitamisele ja takistades vägivalda kordumist;
- K. pidades silmas, et NATO jätab alles peakorterit Sarajevos koos ligi 250 sõjaväelise ja tsiviilkaastõetajaga, kelle põhiülesandeks jääb NATO ning Bosnia ja Hertsegoviina vahelise dialoogi jätkamine kaitseriformi üle eesmärgiga jagada ELiga vastutust terrorismivastase võitluse meetmete osas ning kõikides muudes valdkondades, mis on seotud süüdimõistetud sõjakurjategijate otsimisega; rõhutab, et süüdimõistetud sõjakurjategijate kinni võtmine ja kohtu ette toomine paneb proovile rahvusvahelise

¹ UNSCR 1551 (2004) vastu võetud 9. juulil 2004.

² ELT L63, 28.2.2004, lk 68.

üldsuse, NATO ning ka Euroopa Liidu usaldusvääruse ja on ühtlasi leppimise peamine eeldus;

- L. rõhutades, et olukorra stabiliseerumine Bosnia ja Hertsegoviinas on olulise tähtsusega kogu regiooni stabiilsusele ning et oma institutsioonide tugevdamine võiks oluliselt kaasa aidata naaberriikide institutsioonide ja riiklusega seotud püsivate probleemide lahendamisele;
1. tervitab ELi uut koordineeritud ja sidusat lähenemist Bosnia ja Hertsegoviina olukorrale mille komponentideks on üldine strateegia¹, ELi eriesindaja mandaadi uuendamine², stabiliseerimis- ja assotsieerumisprotsessi ning ühenduse abi- ja rekonstruktsiooniprogrammi arengu stabiilsuse tagamiseks tsiviilaspektid, Euroopa Liidu politseimissioon³ ning loodavad sõjalised stabiliseerimisjõud "Althea";
2. mõistab veelkord hukka Euroopa Parlamendi mittekaasamise, samuti selle, et leping piirab parlamendi õigust, et temaga konsulteeritaks, ning et teavet edastatakse piiratud kujul;
3. kahetseb otsust, et missiooni rahastatakse Euroopa Liidu eelarvevälistest allikatest;
4. on veendunud, et "Althea" operatsioon tugevdab ELi igakülgset lähenemist olukorrale Bosnia ja Hertsegoviinas ja toetab riigi edusamme ELiga liitumise eel; tervitab ka avaldust, mille kohaselt see tegevus on suunatud kohalike politseijõudude tugevdamiseks, samuti organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse tugevdamiseks, samal ajal kui vastutus julgeoleku eest kandub järk-järgult kohalikele võimudele;
5. toetab stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi Bosnia ja Hertsegoviinas, mis kujutab endast täiendavat raamistikku riigi arenguteel ELi suunas; tervitab ELi eriesindaja, Lord Ashdowni mandaadi uuendamist ning Bosnia ja Hertsegoviinale igakülgse abi osutamise programmi täiemahulist rakendumist, kuid tuletab meelde, et Bosnia Hertsegoviina peab toetuma peamiselt iseenda saavutustele;
6. tervitab ELi otsust kaasata NATO vahendeid ja kogemusi "Althea" missiooni korraldamiseks, kinnitades sellega kahe organisatsiooni vahelise koostöö võimalikkust ning rakendades detsembri 2002. a lepingut, mis käsitleb ELi juurdepääsu NATO planeerimis- ja juhtimisressurssidele ("Berlin Plus");
7. kiidab heaks ELi stabiliseerimisjõudude ja NATO sõjajõudude vahelise tiheda koostöö Bosnia ja Hertsegoviinas, et kindlustada selge rollide ja vastutuse jaotus kahe organisatsiooni vahel;
8. tervitab NATO jätkuvat kohalolekut Bosnias, samuti NATO peakorteri säilitamist Sarajevos lähtuvalt NATO programmist "Partnerlus rahu nimel"; on aga järjekindlalt seisukohal, et lisaks vastutuse üleminekule rahumissioonide eest peaks ELile üle minema

¹ Üldstrateegia Bosnia ja Hertsegoviina jaoks töötati välja välissuhete nõukogu poolt juunis 2004. a ja võeti vastu Euroopa Ülemkogu kohtumisel 17.-18. juunil 2004. Euroopa Liidu nõukogu, 10099/04, Brüssel, 15. juuni 2004.

² Nõukogu ühismeede 2004/569/ÜVJP, 12. juuli 2004. ELT L252/7, 28.7.2004, lk 7-9

³ Nõukogu ühismeede 2002/210/ÜVJP, 11. märts 2002; EÜT L70, 13.3.2002, lk 1.

- ka vastutus terrorismivastase võitluse eest ja sõjakurjategijate kinnivõtmine;
9. soovib ELi eriesindajal koordineerida tihedalt oma tegevust ELi vägede juhatajaga ning kutsuda sellesse koordineerimisgruppi ka NATO esindajad, et tagada kõikide ELi meetmete koordineeritus ja koherentsus Bosnia ja Hertsegoviinas;
 10. tervitab kolmandate riikide kavatsust osaleda ELi sõjalistes operatsioonides;
 11. arvab, et see operatsioon peab tagama kollektiivse võimekuse Euroopa sõjaliste operatsioonide ühiseks planeerimiseks ja juhtimiseks ELi tasandil eesmärgiga luua ELi tsiviil- ja sõjalise planeerimise üksus; tervitab kavatsust siduda ELi sõjaline tegevus Bosnia ja Hertsegoviinas muude tegevustega kaasa arvatud korrakaitse ning politsei jõudude arendamine ja väljaõppe korraldamine;
 12. nõuab, et "Althea" missiooni käigus kohustutaks austama ühenduse õigust ja rahvusvahelist õigust inimõiguste valdkonnas;
 13. peab vajalikuks, et ELi relvajõud oleks tugev "žandarmeeria-sarnane" üksus (integreeritud politseiüksus), et tulla toime ülesannetega, milleks sõjaväelasi ei ole koolitatud ja millega tavalised politseiüksused ei suuda toime tulla, seda enam, et ELi politseimissioonil on mittetäidesaatev mandaat, mis annab õiguse üksnes nõustada ja olukorra arengut jälgida; rõhutab sellega seoses, et on oluline tõhustada pingutusi riigi kõikide maakondade usaldust omava kohaliku, multietnilise politseiüksuse loomiseks;
 14. soovib ELi sõja- ja politsei jõududel teha tihedat koostööd Bosnia ja Hertsegoviina tsiviilvõimuga sõjakurjategijate otsimisel ning igasuguste terrorismiilmingute vastases võitluses;
 15. soovib, et ELi relvajõud jätkaksid stabiliseerimisjõudude senist praktikat paigutades väikesed sõjalised üksused võrgustikuna rahvastiku keskele "külalismajadesse", et olla teadlik olukorrast ja kinnitada oma kohalolekut vaatamata väekontingendi vähenemisele 12 000-lt 7 000-le 2004. aasta juunis;
 16. rõhutab selge vastutuste jaotuse tähtsust ELi Bosnia ja Hertsegoviina vägede juhataja ja ELi operatsiooni ülema (kelleks SHAPE-s on DSACEUR) vahelises käsuliinis; tervitab ELi juhtimisüksuse loomist NATO piirkondliku peakorterit juures Napolis Itaalias;
 17. nõuab, et "Althea" operatsiooni tsiviil- ja sõjaliste aspektide paremaks integreerimiseks ja koordineerimiseks peavad ELi eriesindaja ning poliitika- ja julgeolekukomitee esimees, kes vastutab ELi sõjaliste operatsioonide poliitilise ja strateegilise juhtimise eest parlamenti regulaarselt teavitama;
 18. nõuab, et Kosovo 2004. aasta märtsi olukorra vältimiseks, teavitataks parlamenti otsustusprotsessi kulgemisest ELi erinevate institutsioonide vahel spontaansete vägivaldpuhangute korral; kutsub nõukogu üles andma eriteavet "Althea" missiooni "operatsiooni plaani" ja "operatsiooni reeglite" kohta;
 19. loodab, et ELi tsiviil- ja sõjalise planeerimise üksuse loomine on oluline samm "Althea" operatsiooni tulemuste analüüsimisel ja kogemustega arvestamisel, mille eesmärgiks on

tõsta ELi efektiivsust tsiviil- ja sõjaliste kriiside ohjamisel;

20. nõuab teabevahetuse koordineerimist ja soovib spetsiifilise mehhanismi loomist, mis koordineeriks teabevahetust ELi, NATO, Ameerika Ühendriikide ja regiooni teiste asjaosaliste vahel võimalike etniliste pingete korral;
21. kutsub nõukogu üles määrama kindlaks ja hindama ELi kontrollmissiooni rolli Bosnia ja Hertsegoviinas, eesmärgiga seda kohandada ja integreerida selle tsiviilosa ALTHEA missiooni;
22. tervitab operatsiooni ülevaate koostamist kuue kuu pärast ning kutsub ELi eriesindajat ja poliitika- ja julgeolekukomitee esimeest üles esinema parlamendi ees avaldusega selle ülevaate kohta;
23. kutsub esimeeste konverentsi üles volitama vastutavat komisjoni saatma missiooni hindamiseks Bosnia ja Hertsegoviinasse uurimiskomisjoni;
24. teeb parlamendi presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, Euroopa Komisjonile ja liikmesriikide ja kolmandate riikide parlamentidele ning Bosnia ja Hertsegoviina parlamendile ja valitsusele.